

MÁRTONI FÓRUM

Melléklet

2022. március

A Natura 2000 területek jelentősége Szigetszentmárton térségében

Mit érdemes védeni a település lakóinak?

A Natura 2000 egy összefüggő európai ökológiai hálózatot jelent, melyet az Európai Unió hozott létre. Célja a biológiai sokféleség megőrzése, a vadonélő állat- és növényfajok védelme. Fontos szempont a védendő élőlények közös élőhelyeinek megőrzése és minőségének helyreállítása. A Natura 2000 két alapelve épül, az 1972-es Madárvédelmi Irányelvre és az 1992-es Élőhelymegőrzési Irányelvre.

A Madárvédelmi Irányelv fő célja a tagországokban azon területek (nagyraoszt vizes élőhelyek) védelme, melyek az egész évben megtalálható vagy a természetvédelmi szempontból jelentős vonuló madarak számára fontosak. Az Élőhelymegőrzési Irányelv fő célja a biológiai sokféleség megőrzése, a fajok és élőhely típusok megőrzésével, elterjedésük szinten tartásával, vagy esetleges növelésével.

Magyarország csatlakozása a Natura 2000 hálózathoz az Európai Unió csatlakozás egyik feltétele volt. A védett területek kijelölése a tagállamok feladata, amit később egy bizottságnak kellett elbírálnia. A területek kijelölésére az ország különböző kritériumokat használt, ezek alapja általában a jelölő állat- és növényfajok (hagymaburok, vidra, közönséges denevér, skarlátbogár, balin, szivárványos ökle, lápi póc, réti csík, mocsári teknős, vöröshasú unka) elterjedése, illetve jellemző élőhelytípusok (Tőzegmohás lápok és ingólápok, Mészkeszelő üde lap- és sásrétek, Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén) megtalálhatósága. A Natura 2000 területek az ország 21,43%-át érintik, de ezek 91,35%-a már korábban, a magyar jogrend alapján is védelem alatt állt.

Ennek jelentősége, hogy a Natura 2000 szabályozások kevésbé szigorúak, mint a hazai szabályozás. A Natura 2000 sok esetben engedélyezi bizonyos szempontrendszer alapján a területhasználatot, bölcs használatot, még a hazai jelentőségű területeknél ezt sokkal szigorúbb szabályokhoz kötik vagy tiltják.

Szigetszentmárton területén kb. 92,8 hektár érintett Natura 2000 hálózatban, ez a település területének 8,68%-a. Ennek nagyjából a fele ex lege, úgynevezett törvény erejénél fogva védett lap (RSD Hókonyai 2) melyet a 1996. évi LIII. természet védelméről szóló törvény definiál. A Natura 2000 területek egy része az ökológiai folyosó és annak védett magterületét is érintik. Ezutóbbi kettő a 2003. évi XXVI. Országos Területrendezési Tervről szóló törvény által leírt és szabályozott.

A Ráckevei Duna-ág védelmének elsődleges célja, a folyó élővilágának, mocsári vegetációnak és az ártéri ligeterdőknek a védelme. Ennek fontos eszköze a vízminőségének javítása és a partvonalak védelme.

Kiemelten fontos a lakosság szerepe a terület védelmében

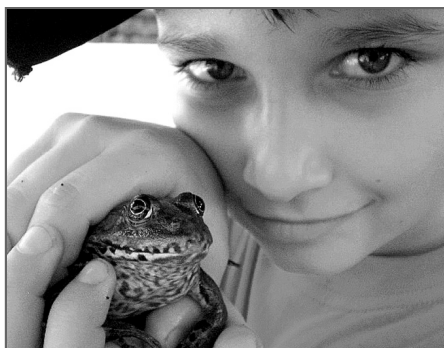
A vízparti tulajdonosok nagyon sokat tehetnek a terület védelme érdekében. A legfontosabb a telkek vízparti részének megóvása, a természetes jelleg megtartása. Ide tartozik az érintett területek beépítéstől való védelme. A beépítést növelik, a telkek természetességét csökkentik az újépítésű ingatlanok vagy bővítések és az egyéb kényelmi intézkedéseket szolgáló építkezések (például udvar betonozása, térkövezés egyéb melléképületek felhú-zása) is.

A természetes jelleg megóvását nem csak a beépítéstől való védelem jelenti. Fontos a vizes területek lecsapolástól és feltöltéstől való védelme is, hiszen ezek a tevékenységek nagyban változtatják meg az élőhelyek állapotát. Közvetlen a vízparton érdemes a fénykibocsátásra is figyelni, mert ez számos rovarfaj életét negatívan befolyásolhatja.

Az itt élő emberek nagyban hatnak a velük élő állatokra és növényekre. A növényvilág szempontjából a legfontosabb a természetes vegetáció megőrzése. Ez a gyakorlatban a természetes növényzet óvását, kímélését jelenti a mesterségesen ültetett dísznövényekkel szemben. Sok dísznövény, ráadásul jó alkalmazkodó képességének köszönhetően gyorsan tud szaporodni, így az érintett területeken invazívvá válhatnak, ezzel kiszorítva az őshonos növényeket az élőhelyükről (pl.: Japán keserűfű, Kanadai aranyvessző, vagy a vad dohány).

A víz és annak közvetlen élővilágának védelme érdekében a műtrágya használatot érdemes mellőzni, mivel az a vízbe jutva fokozza az eutrofizációt. Az eutrofizáció a növényi szervezetek, főleg algák túlszaporodásával jár, aminek köszönhetően a víz oxigén szintje csökken. A parti növényzet túlzott irtása magát a partot is veszélyezteti, hiszen nem lesz, ami megóvja azt a hullámok romboló munkájától. A partmenti területek kezelésénél figyelni kell az alkalmazott módszerekre. A nád ápolásánál, gondozásánál elfogadott a víz felett történő vágás. Persze a nádvá-gás csak a téli, hideg időszakban képzelhető el és bejelentés köteles tevékenység. A vegetációs időszakban (tavasztól őszig) kerülni kell bármely irtási és gyérítési munkát. Ez a

növények szempontjából azért is fontos, mert ilyenkor sokkal sérülékenyebbek, de ez az időszak az állatvilág szempontjából sem elhanyagolható, hiszen ilyenkor történik az emlősöknél az ellés és a madaraknál a fészekrakás. Erre a megfelelő élőhelyet gyakran a part menti nádasok, partoldalok, fák és faodúk adják. Ugyanitt történik a nyár folyamán az utódok felnevelése.

Egy rosszkor végzett nádvágas vagy fakivágás teljes fészekaljakat pusztíthat el. Ebben az időszakban érdemes a

más zavarási tevékenységeket is minimalizálni. Például a strandolási, sportolási céllal több egyéni felhasználású kisebb terület (saját stégek) helyett, ahol lehetséges egy nagyobb közösségi terület, például közösségi strand használata.

Közös érdekünk a természeti értékeink megóvása. Amennyiben együtt tudunk élni a körülöttünk élő állat- és növényvilággal, megóvjuk őket, elősegítjük szaporodásukat akkor a vidékre jellemző élőhelyeket, fajokat őrizzük meg. Így utódaink is megismerhetik majd a Ráckevei-Soroksári Duna-ág természeti értékeit, az itteni táj szépségét.

Kiss Fanni kócsagőr 2021

dr. Hegyi Zoltán természetvédelmi örkerület-vezető

A TAVASZ ÉS A NYÁR VESZÉLYEI

Lassan beköszönt a jó idő. Ez az évszak a vérszívók, fullánkcsok megjelenésének időszaka. Így most a kutyákra és cicákra leselkedő legnagyobb veszélyekre szeretném felhívni a figyelmet. Történetünk horrosztikus szereplőit nem a képzelet szülte.

KULLANCSOK

A kullancsoknak közel 900 fajuk létezik és ezekből kb. 40 faj Magyarországon is megtalálható. 200 körülre tehető azoknak a fertőző betegségeknek a száma, melyet a különböző kullancsfajok terjesztenek, természetes ellenségük pedig alig akad.

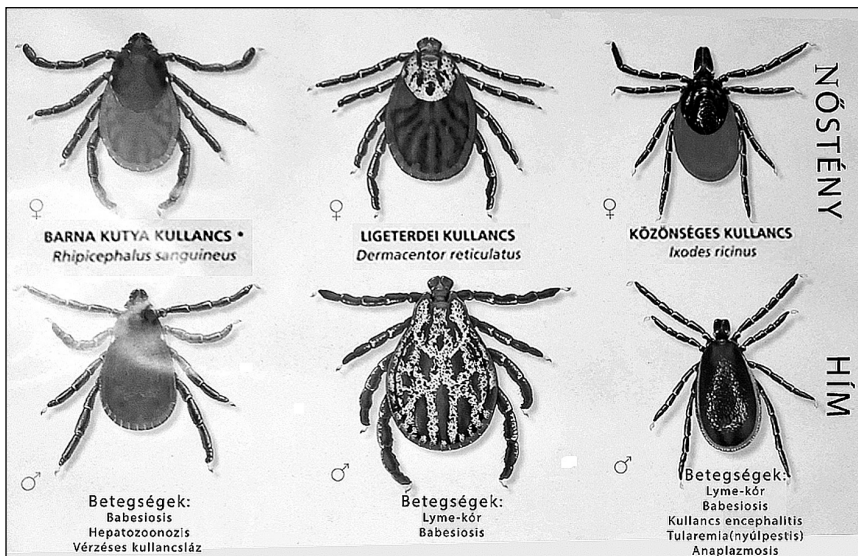
rendszeri tünetek jelentkeznek. A kórokozó a vérszívás megindulásakor aktivizálódik, szerkezeti átalakulásba kezd, majd nagyjából 48 órával a csípés után kezd el a kullancs ezeket áldozatába üríteni.

Lyme-kór (borreliosis): A betegséget egy baktérium okozza, a kullancsok 4-10%-a fertőzött vele. Későn felismerve, vagy kezelés nélkül halálos kimenetelű lehet. A vérszívás helyén néhány nap múlva kör alakú, piros, kiszáradt bőrfelület

képződik, majd láz, arcidegbénulás, látás-, hallás-, egyensúlyzavar, ízületi- és izomfájdalom, szívritmuszavar, szőrhullás lép fel. Diagnosztizálása vérvizsgálattal történik.

Agyvelő- és agyhártyagyulladás (kullancs-encephalitis): Viszonylag ritkán előforduló vírusos betegség. Tünetei a láz, hányás, szédülés, bénulás, ízületi- és izomfájdalom. Későn felismerve kezelés mellett is gyors lefolyású, halálos betegség.

Hazánkban is felbukkant már a **Hyalomma marginatum** nevű faj. (Ha eddig nem éreztük

A hazánkban fellelhető fajok közül legnagyobb mennyiségben a **közönséges kullancs** (*Ixodes ricinus*), a **ligeterdei vagy kutyakullancs** (*Dermacentor reticulatus*) és a **barna kutyakullancs** (*Rhipicephalus sanguineus*) fordul elő. Ezek emberre és állatra egyaránt veszélyes fertőzéseket terjesztethetnek.

Leggyakoribb, kullancsok által terjesztett kutyabetegségek:

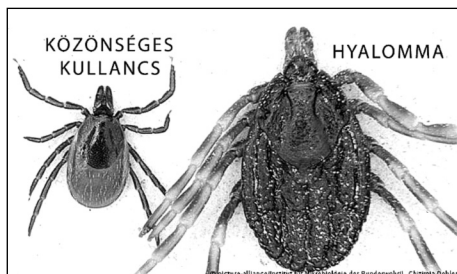
Babesiosis: A betegség kórokozója egy egysejtű, a vörösvértesteket megtámadó élősködő. Tünetei bágyadtsággal, étvágytalansággal, magas lázzal kezdődnek. Később sárgásbarnás vizelet, sárgaság, hányás, rohamos súlyvesztés, ideg-

a horroműfaj számos elemét visszaköszönni, majd most). Dinnyemag méretű, csíkos lábú, kifejezetten gyorsan és ügyesen mozgó; fajtársaival ellentétben jól látó faj, mely a legtöbb háziállatra veszélyt jelent. A hyalomma aktívan vadászik, a kiszemelt gazdaszervezetre nem lesből támad, hanem hosszú időn keresztül követi. Könnyen alkalmazkodik egészen szélsőséges környezeti és hőmérsékleti viszonyokhoz is. Vektora (terjesztője) a krími-kongói láznak, mely betegség kiemelkedően magas, 30% körüli halálozási aránnyal jár. A kifejezett hyalomma kullancsok tavasszal aktivizálódnak, amikor

az átlaghőmérséklet eléri a 10,5°C-ot. Legnagyobb számban július-augusztus környékén jelennek meg. A gazdaállaton párosodnak, a nőstények ezután akár 7000(!) tojást is rakhatnak a talajba, a lárvák pedig 20-40 nap múlva kelnek ki. Kifejlődési időszakuk viszonylag rövid, a legtöbb ilyen kullancs az első vérszívás évében már felnőtté válik és így telél át.

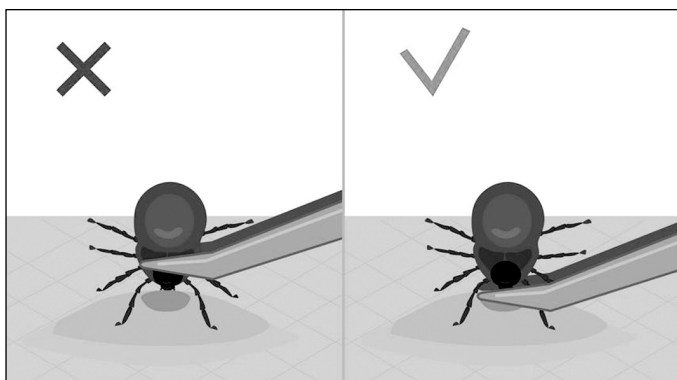
Összehasonlításképpen: egy közönséges kullancs kifejlődése 2-3 évig tart. Az átalakuláshoz 3 különböző típusú gazdaállat szükséges. A nőstény 3-3,5 mm, jóllakottnak akár 11 mm is lehet. Most olvassuk újra a hyalomma leírását! A közönséges kullancs elsődőző ehhez az íz-g-vérig predátorhoz képest.

Mit tegyünk, ha kedvencünkben kullancsot találunk?

Ha esély van rá, hogy kutyánkat kullancs csípte meg és a fenti tünetek bármelyikét tapasztaljuk, azon nyomban orvoshoz kell vinni, mert a késlekedés kedvencünk életébe kerülhet! Az idősebb kutyák fokozottabban ki vannak téve a fertőzések kockázatainak.

Ha még benne van a kullancs: minél előbb el kell távolítani; akár kézzel, akár kullancskiszedő kanállal. A kullancsot a szőtt széthajtogatva, egy határozott, lassú mozdulattal, a bőrhez minél közelebb megfogva, órajárás ellen elfordítva a legkönnyebb kiszedni. Fontos, hogy ne nyomjuk meg a kullancs potrohát és **semmivel** ne kenjük be a kullancs körüli területet!

Cicák számára a kullancscsípés kevésbé veszélyes, itt a megelőzésnek azért van jelentősége, hogy ne tudják őket az emberi környezetben „utaztatni”.

MÉHEK ÉS DARAZSAK

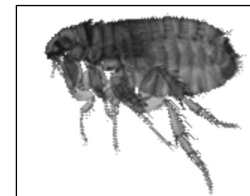
A melegező idő másik nagy mumusai a darazsak és méhek. Ha a kutya nem allergiás a méregre és nem a fején érte a csípés, mi is tudunk rajta segíteni. A fejet érő szúrás vagy lenyelés, ill. a szájjüregen belüli csípések viszont nagyon veszélyesek lehetnek, itt orvosi beavatkozás szükséges. Ha kutyánk allergiás

a méregre, a reakció pár percen belül jelentkezik: látványos duzzanat, szapora kapkodó légzés, nyálzás, öklendezés,

hányás kísérheti. Azonnali orvosi elsősegélyt igényel.

Különbőség van a méh és a darázs csípése között. A **darázs** nem hagyja a fullánkját a bőrben, és mérge lúgos kémhatású. Semlegesítéséhez ecetes vizes lemosást és borogatást használjunk! Utána száraz törölközőbe csomagolt jeges hűtést (fagyasztott zöldborsó remek erre a célra) alkalmazhatunk a csípés helyén.

A **méh** fullánkja a bőrben marad, ezt el kell távolítani egy csipesszel. Ne nyomjuk meg a végén található apró zsákot, mert azzal további mérreganyagot juttatunk az állat szervezetébe! A méh mérge savas kémhatású, ezt szódabikarbonátos lemosással tudjuk semlegesíteni. Utána hasonló jeges borogatást alkalmazhatunk, mint a darázscsípés esetében.

Fontos tudni, ez az ellátás a helyi tüneteket enyhíti, a véráramba jutott mérget már nem tudjuk hatástalanítani. A kutyák leggyakrabban könnyen átvészeli az ilyen helyzeteket, de ha a legkisebb gyanú is felmerül, hogy allergiás lehet rá, vagy rossz helyen csípte meg kedvencünket a fullánk, azonnal vigyük orvoshoz!

BOLHÁK

A **bolhák** 1-4 mm nagyságú, sötétbarna, oldalról lapított rovarok. Ilyen kis nyomi szegény. Még sajnálni is lehetne nyomorultat, de a vérszívás és a bosszantó ragaszkodása nem feltétlenül kedveznek a pozitív megítélésének. Ha ehhez hozzávesszük, hogy mennyi betegséget és fertőzést terjesztenek; nyáluk pedig allergiás reakciókat válthat ki, kifejezetten ellenszenvessé válnak. Jelenlétük önmagában is kellemetlen, de hogy komolyan vegyük a problémát: a galandférgek petéin túl terjeszthetik a pestist, vérparazitákat és a macskakarmolás betegséget (*Bartonella henselae*), valamint bakteriális eredetű szívbillentyű problémákat. Ezek közül jó néhány embere is veszélyes, mivel mindkét faj képes az emberen is élősködni.

A tény, hogy a legtöbb bolha csak vérszíváskor keresi fel a gazdaállatot sem teszi szimpatikusabbá. Emellett kiváló akrobatikai készségekkel rendelkeznek. A macskabolha közel 0,5 métert képes ugrani, a kutyabolha ennél is meszebbre megy.

Szaporodási időszakban a kifejlett bolhák rendkívüli vérmennyiséget szívnak és emésztetlen, alvadt vért ürítenek. A lárvák ezt, valamint a gazdaállat fészkében található szerves törmeléket fogyasztják. Egy felnőtt bolha naponta körülbelül 20 petét rak le 11 napon keresztül, így kedvező körülmények között 80 nap alatt bolhapeték milliói áraszthatják el a gazdaszervezet környezetét. A bolhapeték nem tapadnak meg a gazdaállat szőrén, hanem földre esnek, és a környezetbe kerülnek. A bolhalárvák 6 napon belül kelnek ki. Ebben a szakaszban a padló (odú) számtalan repedésében bújnak meg, ahol kis idő elteltével bebábozódnak. A bábok nagyon ellenállóak a környezeti hatásokkal szemben és a kifejlett bolha akár 140 napig is a bábban marad. Mikor a körülmények a bolha számára kedvezővé válnak, a kifejlett példányok elhagyják a bábót, hogy táplálkozni kezdjenek.

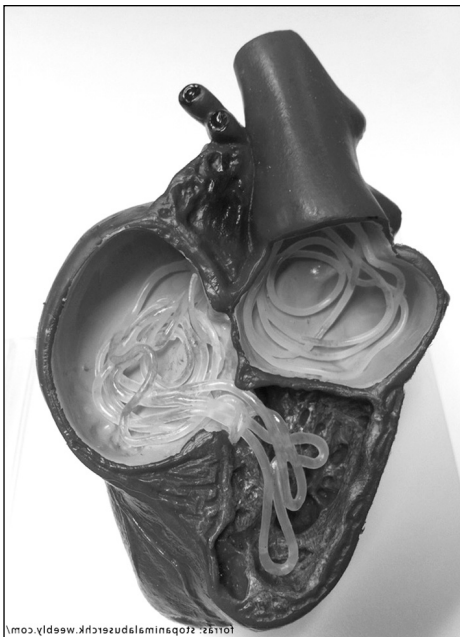
A bolhanyálra adott allergiás reakciók egyedtől függően egészen erősek is lehetnek. Kutyáknál és macskáknál is gyakori a hát- és faroktő térségben a jellegzetes göbös-pörkök megjelenése, amit a kutya az erős viszketés miatt rágni és vakarni kezd, a felülfertőződés pedig gennyes bőrgyulladást és szőrhullást eredményez.

SZÍV- ÉS BŐRFÉRGESSÉG

Két nagyon hasonló fonálféreg faj (*Dirofilaria immitis*, *Dirofilaria repens*) kártételéről beszélünk, melyek korábban jellemzően csak a trópusi, szubtrópusi területeken, illetve Európa mediterrán országaiban voltak jelen. A klímaváltozás miatt az őket hordozó szúnyogok északabbra jöttek, hosszú évek óta már hazánkban is jelen vannak.

A féreglárvák jelenléte kimutatható a vérből, de a két féreg megkülönböztetése nem könnyű: az életveszélyes szívférgesség igazolásához speciális vértesztre van szükség.

A féreg újszülöttei (mikrofiláriák), a fertőzött kutyák vérében keringenek, szabad szemmel nem láthatók, mivel hosszuk nem éri el a 0,3 mm-t. Ezeket a szúnyogok a vérszívás során veszik fel a fertőzött kutyától. A mikrofilária a szúnyogban lárvává alakul, ami a szúnyog szájszervéből a következő vérszívás során kerül az új gazdába. A szúnyogcsípést követően 8-9 hónap alatt fejlődik ki a felnőtt féreg (az éghajlat melegedésével a férgek fejlődési ciklusa is rövidül. Minél magasabb a környezeti hőmérséklet, annál gyorsabban zajlik le a szúnyogban a lárvák fejlődése). A felnőtt féreg minimum 3-4 évig él a gazdaszervezetben. A szív-, és bőrféreg legfontosabb végleges gazdájának a kutyát tartjuk, de legalább 30 állatfajban előfordul, és igen, ez a féreg is képes megfertőzni az embert. A fertőzött kutya mindkét esetben sokáig teljesen tünetmentes lehet.

forrás: heartgard.com/

A **bőrférgesség** tünetei a bőrön érezhető, fájdalommentes dudorok, melyek viszkethetnek és fölöttük ritkásabb lehet a szőr. Ez a fertőzés is áterjedhet szúnyogok által az emberre, de szerencsére az emberi szervezetben ritkán alakul ki kifejlett féreg. A lárvák az esetek nagy részében elpusztulnak.

A szívféreg láva az új gazdában elvándorol, kifejlődik és az ivarérett állat a kutya (gazdaszervezet) tüdőartériájában telepszik meg. Kifejlett példányai a 12-30 cm hosszúságot is elérhetik, így „belógnak” a szívbe is. Mechanikus és toxikus kártételük egyaránt jelentős.

A beteg állatok sokáig tünetmentesen élnek, majd a férgek szaporodásával egyre gyakoribb, de igen változatos tüneteket mutathatnak: fogyás, csökkent terhelhetőség, bággyadság, kondíciórólás, köhögés, neheztett légzés, végtagödéma. Súlyos esetben vérszegénység, máj- és veseelégtelenség következik be, rövid időn belül az állat halálát okozva.

Mit tehetünk az élősködők ellen?

A legnagyobb hangsúly minden esetben a megelőzésen van. A paletta szerencsére igen széles. Számos olyan kombinált készítmény kapható, ami egyszerre többféle élősködővel szemben is védelmet nyújt. Léteznek olyan készítmények, melyeket havi rendszerességgel kell adni, de védelmet nyújtanak az összes itt felsorolt parazita ellen. Vannak ennél hosszabb hatóidejű, 3-8 hónapig ható készítmények, de korlátozott spektrummal. Választhatunk nyakörvet, rácsepegtető oldatot (spot-on) vagy tablettát. Vannak távoltartó, megelőző, és olyan készítmények is, melyek gyógykezelésre alkalmasak.

Ezeket minden esetben javasolom állatorvosnál vagy állatpatikában vásárolni, mert a vényhez nem kötött szerek (jellemzően a spray formátumúak) hatóanyagaira az elmúlt évek tapasztalatai alapján a kullancsok pld. ellenállóvá váltak.

Fontos tudni, hogy egyes hatóanyagok mérgezőek a cicákra! Legjobban akkor járunk el, ha állatorvosunkkal választjuk ki kedvencünknek a neki legalkalmasabb készítményt.

A szívféreg elleni védekezés megkezdése előtt, az 5-6 hónapnál idősebb állatokat mindig szűrni kell, ami pár csepp vérből történik és mikroszkópos vizsgálatot, illetve gyorstesztet jelent. Ne feledjük, hogy a szívférgesség elleni készítményeket MINDIG HAVONTA KELL ADNI!

írta: Szabó Roxána BSc
állattenyésztő mérnök
aranykoszorús mestertenyésztő
állatorvosi asszisztens

FORRÁSOK:

<https://parasitipedia.net/> <https://www.tessloff-babilon.hu/>
researchgate.net, egeszsegkalauz.hu,
<https://www.ecdc.europa.eu/>,
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/> ,
<https://www.redberrytickex.hu/> ,
<https://www.oee.hu>, heartgard.com
<https://www.pestalert.com.au/fleas>
<https://zug.hu>, <https://www.kisallatorvos.hu/>